

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “กระบวนการเรียนรู้ของแรงงานคืนถิ่นเพื่อการปรับตัวเข้าสู่วิถีเกษตรกรรม เครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์จังหวัดยโสธร” ดำเนินงานในระยะที่ 1 คือ เดือนมีนาคม 2556 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557 ที่สิ้นสุดโครงการไปแล้วนั้นได้ผลการวิจัยที่ดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบจนได้ผลที่เป็นรูปธรรมเกิดขึ้นจริงตามวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังนี้

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ สาเหตุแห่งการไปทำงานต่างถิ่นและการกลับมาของแรงงานคืนถิ่น พบว่า

สถานการณ์จากกลุ่มเป้าหมายแรงงานคืนถิ่นของเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์จังหวัดยโสธร จำนวน 20 คน พบว่า แรงงานคืนถิ่นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 14 คน เพศชายจำนวน 6 คน มีอายุระหว่าง 28-60 ปี อยู่ในสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมาคือหย่าร้างและโสดคิดเป็นร้อยละ 25 ระดับการศึกษาคิดเป็นประถมศึกษาร้อยละ 50 มัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 35 ปวช.และปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 15

สาเหตุที่แรงงานคืนถิ่นให้เหตุผลในการกลับภูมิลำเนา คือ ในร้อยละ 60 ต้องกลับมาดูแลครอบครัว คนชราและเด็ก ในร้อยละ 20 มีเหตุผลเพราะการดำรงชีวิตที่แตกต่างชอบในความเป็นชนบทมากกว่า ส่วนในร้อยละ 15 พบว่ากลับมาเพราะมีปัญหาด้านสุขภาพ และคิดเป็นร้อยละ 5 พบว่าเกิดจากความเบื่อหน่ายในระบบการทำงาน จึงอยากกลับมาทำงานอิสระเป็นนายตัวเองที่บ้านเกิด

โดยปัจจุบันแรงงานเหล่านี้ได้คืนถิ่นกลับมาอยู่บ้าน โดยคิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 50 กลับมาอยู่บ้านได้มากกว่า 10 ปีแล้ว แล้วรองลงมาคือ 3-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 และกลับมาอยู่ในช่วง 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 เมื่อกลับมาอยู่บ้านก็ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 85 ค้าขายคิดเป็นร้อยละ 45 และรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 20

ผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวคิดและทัศนคติของแรงงานคืนถิ่นที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม จากการถอดบทเรียนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 35 คน มีองค์ความรู้ที่สำคัญดังนี้

1. ได้ใช้ชีวิตร่วมกับคนในครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวอบอุ่น
2. ได้สืบทอดการทำเกษตรอินทรีย์ต่อกับบรรพบุรุษ
3. เห็นว่าการทำเกษตรอินทรีย์เป็นทางออกที่ดีเพราะเกษตรอินทรีย์ส่งผลเรื่องสุขภาพ ความมั่นคงด้านอาหาร และรายได้
4. มีนักส่งเสริมเกษตรอินทรีย์จากชมรมรักษ์ ธรรมชาติเข้ามาสนับสนุน โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ ทำให้มีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์มากยิ่งขึ้น
5. คนในหมู่บ้านก็ร่วมเป็นสมาชิกเกษตรอินทรีย์หลายคนเห็นเพื่อนบ้านทำก็ว่าดี เลยคิดจะลองทำดูบ้าง

6. หลายคนมีสุขภาพที่ไม่ดี จึงคิดว่า การทำเกษตรอินทรีย์จะช่วยให้มีสุขภาพที่ดีขึ้นได้
7. มีรายได้พออยู่พอกิน เกิดความสบายใจไม่ต้องเร่งรีบเก็บเงินกับการทำงานเป็นลูกจ้าง มีเวลาพักผ่อนเป็นของตัวเอง และที่สำคัญคือปลอดภัยต่อสุขภาพ ลดรายจ่ายภายในการผลิต เป็นอาชีพที่ยั่งยืน
8. เห็นตัวอย่างจากพ่อแม่ และปราชญ์ชาวบ้าน ว่าการทำเกษตรอินทรีย์มีข้อดีหลายประการ จึงเป็นแรงบันดาลใจให้กลับมาทำการเกษตรที่บ้าน
9. การทำเกษตรอินทรีย์ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ มีชีวิตที่พอเพียง สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้อย่างมั่นคง
10. การทำเกษตรแบบอินทรีย์เป็นอาชีพที่มีศักดิ์ศรีและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างสง่างาม

คณะทำงาน